

دو فصلنامه ادیان و عرفان تطبیقی
سال چهارم، شماره ششم، بهار و تابستان ۱۳۹۹ (صص ۲۲-۱)

بررسی فهم رابطه الهیاتی خدا انسان و جهان در عهد جدید مرتضی صانعی^۱ - یاسر ابوزاده کتابی^۲

چکیده

در ادیان الهی، منطق رابطه خدا با انسان و جهان نقش تاثیر گذاری بر تدوین الهیات آن دین دارد، به گونه‌ای که در ادوار تاریخی، هندسه الهیاتی ادیان دستخوش تغییر بوده است. در این میان مسیحیت نیز از این قاعده مستثنی نبوده تا آنجا که منطق الهیاتی آن از فراباشندگی خدا نسبت به انسان و جهان در دوره آباء و قرون وسطی به فروباشندگی آن در دوره معاصر دستخوش تغییر شده است. این تحقیق به دنبال بررسی این مسأله در عهد جدید است تا با احصاء فقرات عهد جدید و با روش تحلیلی انتقادی، به ارزیابی این ارتباط بپردازد. از مهمترین یافته‌های این تحقیق می‌توان به خالقیت همه جانبه خداوند، ارتباط خداوند با انسان‌ها از طریق انبیاء و مسیح، ستایش و عبادت خدا به عنوان پل ارتباطی مابین انسان‌ها و خداوند، شأن والای جهان خلقت و ارتباط همیشگی خداوند با آن، بهره‌وری و ارتباط همه‌جانبه انسان از جهان طبیعت با هدف خودشناسی، خداشناسی و درک تنعمات ملکوت الهی اشاره نمود..

واژه‌های کلیدی: خدا، انسان، جهان، هد جدید، منطق الهیاتی

^۱ - استادیار گروه ادیان موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) قم sanei@iki.ac.ir
^۲ - دانشجوی دکترای گروه ادیان موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) قم y.a.g@chmail.ir

مقدمه:

به نظر می‌رسد که تحولات الهیات مسیحی در طول تاریخ همواره تحت تاثیر فهم الهیدانان از رابطه الهیاتی که میان خدا انسان و جهان در کتاب مقدس مطرح بوده شکل گرفته است. اینکه در دوره آباء کلیسا و قرون وسطی الهیات مسیحی الهیاتی فراباشنده محسوب می‌شود و رابطه انسان - جهان با خدا فقط از طریق مکاشفه قابل فهم است، به این دلیل است که متأثر از سلطه فلسفه یونان، خدای کتاب مقدس را به عنوان موجودی فراباشنده نشان می‌دهد. وانگهی وقتی به دوره رنسانس و به ویژه عصر مدرن نگاه می‌شود که الهیات مسیحی به الهیاتی فراباشنده تبدیل شده است در واقع به این دلیل است که در این دوره الهیدانان مسیحی متأثر از تفکر اومانستی فهم خود را از خدا در کتاب مقدس، خدایی فراباشنده معرفی می‌کنند.^۱ بنابراین برای قضاوت میان دو دسته فهم و برداشت فراباشندگی و فرواباشندگی الهیات در میان الهیدانان مسیحی باید تحقیقی در عهد جدید اتفاق بیفتد و بررسی شود که عهد جدید چه رابطه ای را برای خدا انسان و جهان ترسیم کرده است. آیا نگاه عهد جدید به این رابطه نگاهی فراباشنده است یا نگاهی فرواباشنده. فهم درست این رابطه از منظر عهد جدید می‌تواند راهگشای تحقیقات عمیق تر در خصوص تحول الهیات مسیحیت باشد. لازم به تذکر است که فهم رابطه الهیاتی خدا، انسان و جهان از منظر عهد جدید در واقع نگاه بدیعی است که در پیشینه تحقیقات این حوزه یافت نشد.

به علاوه به نظر می‌رسد که این تحولات الهیاتی بر اساس نوع نگاه به رابطه انسان جهان با خدا منحصر به مسیحیت نبوده بلکه این دگرگونی های الهیاتی در دوره های متفاوت ادیان به دلیل چالش های فرهنگی، اجتماعی و اعتقادی برای الهیدانان، همواره مطرح بوده است.^۲ البته در میان ادیان، مسیحیت در این زمینه دارای ویژگی خاصی است. از سویی مسیحیت پیروان فراوانی در جهان دارد،^۳ و از سویی دیگر، پیشقراول این

^۱ . استنلی جی. گرنز، الاهیات مسیحی در قرن بیستم، ترجمه روبرت آسریان، تهران، کتاب روشن، ۱۳۸۶.

^۲ . Johnson, William T. "The Bible on environmental conservation: a 21st century prescription." *Electronic Green Journal* 1, no. 12 (2000). P: 2-3

^۳ . Smith, Jonathan Z., William Scott Green, and Jorunn Jacobsen Buckley, Eds. *The HarperCollins dictionary of religion*. HarperSanFrancisco, 1995.p: 240, Hackett, Conrad, Brian Grim, Marcin Stonawski, Vegard Skirbekk,

قبیل مباحث بوده است.^۱ از این رو بررسی رابطه خدا انسان و جهان بر اساس عهد جدید، به عنوان ملاکی در درستی فهم الهیاتی الهیدانان قابل توجه است.^۲ دلیل این نکته آن است که کتاب مقدس کلمه خدا است و در همه زمان‌ها به عنوان سندی قابل اعتماد و راهنمای بشر از آن یاد می‌شود.^۳

باری این پژوهش، در تلاش است تا با بررسی روی حدود ۶۰۰ آیه از عهد جدید رابطه خدا، انسان و جهان را کاوش و مورد بررسی قرار دهد. بنابراین ابتدا به بررسی ویژگی‌های خداوند در عهد جدید پرداخته و بر اساس آن رابطه خدا با انسان و جهان مورد واکاوی قرار خواهد گرفت.

ویژگی‌های خداوند در عهد جدید

خدایی که عهد جدید از آن سخن می‌گوید، همان خدای پدر، موجودی ازلی و ابدی^۴ و واحد است^۵ که کسی یارای دستیابی به کنه آن نمی‌باشد^۶، علّة العلل همه امور^۱ و مالک بر زمان و مکان است.^۲

Michaela Potančoková, and G. Abel. "The global religious landscape." *Washington, DC: Pew Research Center* (2012). P: 9; Clements, John M., Aaron M. McCright, and Chenyang Xiao. "Green Christians? An empirical examination of environmental concern within the US general public." *Organization & Environment* 27, no. 1 (2014): 85-102; Damonte, Marco. "God, the Bible and the Environment: An Historical Excursus on the Relationship between Christian Religion and Ecology." *Rel.: Beyond Anthropocentrism* 5 (2017): 27- 45.

^۱ . see: Waters, Brent. "Christian theological resources for environmental ethics." In *Ecologists and Ethical Judgements*, pp. 67-74. Springer, Dordrecht

^۲ . Moo, Douglas J. "Nature in the new creation: New Testament eschatology and the environment." *JOURNAL-EVANGELICAL THEOLOGICAL SOCIETY* 49, no. 3 (2006): 449-488.

^۳ . Johnson, William T, Ibid. p: 3. Hitzhusen, Gregory E. "Judeo-Christian theology and the environment: moving beyond scepticism to new sources for environmental education in the United States." *Environmental Education Research* 13, no. 1 (2007): 55-74.

^۴ . عبرانیان ۱: ۱۰-۱۲؛ مکاشفه ۱۰: ۶

^۵ . اول قرننتیان ۸: ۵-۶

^۶ . رومیان ۱۱: ۳۴

۱. قدیم بودن؛ این عبارت "... کلام خدا آسمانها از قدیم بود، و زمین از آب و به آب قائم گردید و غیره"^۳ به قدیم بودن کلام الهی اشاره می‌کند، و به طور ضمنی دلالت می‌کند بر قدیم بودن متکلم که همان خدای عهد جدید است.^۴
۲. قادر مطلق بودن؛ مالکیت خداوند بر زمان و مکان، و علت العلل بودن خداوند حاکی از آن است که قدرتی فراتر از قدرت خداوند وجود ندارد.^۵ شاهد بر این نکته فقراتی از کتاب مقدس است که در وصف "روز خدا" و یا همان ملکوت الهی در مکاشفه ۶: ۱۲-۱۷؛ ۷: ۱-۳؛ ۲۲: ۱-۵؛ ۸: ۵-۱۳؛ ۹: ۱-۷؛ اول قرن‌تین ۱۵: ۳۵-۳۸؛ اعمال رسولان ۲: ۱۶-۲۰؛ دوم پطرس ۳: ۱۰-۱۳ ذکر شده است.
۳. خالق بودن؛ از جنبه‌های قدرت خدا و از جمله مهم‌ترین نشانه قدرت خدا در جهان، قدرت او بر خلق است.^۶ به همین منظور، نویسنده کتاب اعمال رسولان به سراغ نکاتی از عهد عتیق رفته و از آنها به عنوان شاهدهی بر خالقیت خداوند یاد می‌کند. "که، خداوند می‌گوید آسمان کرسی من است و زمین پای‌انداز من. چه خانه ای برای من بنا می‌کنید و محل آرامیدن من کجاست؟ مگر دست من جمیع این چیزها را نیافرید"^۷.
- آنگونه که در مسیحیت مطرح شده است خالقیت خداوند بر مبنای عهد جدید، خالقیتی چند جانبه است.^۸ این نکته بدین معناست که:

^۱. عبرانیان ۳: ۴

^۲. رک؛ دوم پطرس ۳: ۱۰؛ مکاشفه ۲۱: ۱؛ همچنین رک: تیسن، هنری، الهیات مسیحی، مترجم:

طاطاوس میکائیلیان، {بی‌جا}: حیات ابدی، ۱۳۷۵، ص ۷۳-۷۷

^۳. دوم پطرس ۳: ۵ - ۷

^۴. See: Saint Augustine (of Hippo), Edward Bouverie Pusey, and Charles William Eliot. *The Confessions of Saint Augustine*. Blackstone Audio, Incorporated, 2009.p: 181

^۵. Tofflemire, T. J. *Evidences for God and His Creations: Nature, the Flood, and the Bible: A Summary Apologetics Book Assembling a Puzzle*. AuthorHouse, 2011.p: 41

^۶. Tischler, Nancy M. *All Things in the Bible*. Greenwood Publishing Group, 2006.p: 146-148

^۷. اعمال رسولان ۷: ۴۹-۵۰

^۸. Lohse, Eduard, and John Steely. *The New Testament Environment*. London: SCM Press, 1976.

اولاً- خالقیت خداوند عالمانه بوده است؛ خداوند، از ابتدای خلقت عالم، به آنچه مخلوق او بوده است، علم داشته است. " این را می‌گویند خداوندی که این چیزها را از بدو عالم معلوم کرده است."^۱ به نظر می‌رسد از این نکته می‌توان، به طور تلویحی به عالم مطلق بودن خداوند اشاره نمود.^۲

ثانیاً- گرچه خالقیت او عظیم بوده است، لیکن بواسطه کلمه‌اش صورت گرفته است؛ همه آنچه که در آسمان و زمین و دریاست، همه و همه، علاوه بر آنکه مخلوق خداوند است " خداوند، تو آن خدا هستی که آسمان و زمین و دریا و آنچه در آنهاست آفریدی"،^۳ بواسطه کلمه الهی قالب بندی شد. " به ایمان فهمیده‌ایم که عالمها به کلمه خدا مرتب گردید، حتی آنکه چیزهای دیدنی از چیزهای نادیدنی ساخته شد."^۴

ثالثاً- تمام جوانب مخلوقات را مراعات نموده است؛ خداوند به همه موجودات نعمت زندگی را اعطا کرده و هر آنچه را که نیاز داشتند، اعطا نموده است: " ... خدای حیّ که آسمان و زمین و دریا و آنچه را که در آنهاست آفرید ..."^۵

رابعاً- از ابزارهایی جهت ترسیم خالقیتش بهره برده که برای بشر ملموس است؛^۶ بطور مثال برای نشان دادن آخرالزمان، زمانی که هنوز نیامده است، و ترسیم جلال و پادشاهی همیشگی خداوند، ملکوت خداوند،^۷ از تصویر سازی و تمثیل استفاده نموده است.^۸

خامساً- به مخلوقاتش قدرتی برای شناخت اعطا نموده است. یکی از مهمترین جنبه‌های همه جانبه بودن خالقیت الهی در عهد جدید آن است که جهان را به گونه‌ای خلق

^۱. اعمال رسولان ۱۵: ۱۸

^۲. Polkinghorne, John C. *One world: The interaction of science and theology*. Templeton Foundation Press, 2010.p: 78-79

^۳. اعمال رسولان ۴: ۲۳ - ۲۴

^۴. عبرانیان ۱۱: ۳؛ همچنین رک: Tischler, Nancy M, *Ibid*. p: 148

^۵. اعمال رسولان ۱۴: ۱۵-۱۷؛ همچنین رک؛ اعمال رسولان ۱۷: ۲۴-۲۹؛ همچنین رک:

Lucas, Ernst, *the New Testament Teaching on the Environment, Transformation* (1999) 16: 3, 93-99.

^۶. D. Boa, Kenneth. & Jennifer M. Abel. *A Guide to Practicing God's Presence*. Trinity House Publication INC, 2018. P: 18

^۷. Kingdom of God

^۸. رک؛ متی ۲۰: ۱-۱۶

نموده که با تأمل و تدبر در آن، می‌توان به شناختی از خدای خالق دست یافت و از این طریق با جهانیان اتمام حجت نموده است.^۱ با توجه به ویژگی‌های خداوند، و بر مبنای نکاتی که در باب خالقیت خداوند گفته شد، خلق موجودی به نام انسان و آفرینش جهان را می‌توان از جنبه‌های خالقیت الهی محسوب نمود. در این قسمت به تفکیک به خلقت انسان و جهان اشاره می‌شود.

الف. خلقت انسان در عهد جدید

یکی از جنبه‌های خالقیت خداوند، خلقت انسان، به عنوان جزئی از اجزای این جهان است. انسان به تصریح عهد جدید موجودی است که از خاک^۲ و در قالب دو جنس مخالف زن و مرد^۳ آفریده شده است. البته بر مبنای فقراتی از رساله اول قرن‌تین، به صورت ضمنی می‌توان به این نکته اشاره نمود که انسان موجودی دو بعدی است؛ هم دارای بعدی جسمانی است و هم از بعدی روحانی برخوردار است.

انسان اول از زمین است خاکی؛ انسان دوم خداوند است از آسمان. چنانکه خاکی است، خاکیان نیز چنان هستند و چنانکه آسمانی است، آسمانیها همچنان می‌باشند. و چنانکه صورت خاکی را گرفتیم، صورت آسمانی را نیز خواهیم گرفت.^۴

بر این مبنای عهد جدید موجودی است که؛

اولاً- از نسل خدا،^۵ فرزند خدا و وارث او محسوب می‌شود^۶ لذا شأن او خیلی بیشتر از موجودات کوچکی هم‌چون گنجشک‌هاست^۷ و از طرفی دیگر اندکی- در بازه زمانی کوتاهی- پست‌تر از فرشتگان است.^۱

^۱ رک؛ رومیان ۱: ۱۹-۲۵؛ همچنین رک:

Hitzhusen, Gregory E. "Judeo-Christian theology and the environment: moving beyond scepticism to new sources for environmental education in the United States." *Environmental Education Research* 13, no. 1 (2007): 55-74.

^۲ اول قرن‌تین ۱۵: ۴۷-۴۹

^۳ مرقس ۱۰: ۶

^۴ اول قرن‌تین ۱۵: ۴۷-۴۹؛ همچنین رک؛ اول قرن‌تین ۱۵: ۳۵-۳۸

^۵ اعمال رسولان ۱۷: ۲۸-۲۹

^۶ رومیان ۸: ۱۶-۲۳

^۷ متی ۱۰: ۲۹-۳۱

ثانیاً- همانگونه که در مرقس ۱۰: ۲-۹ آمده است انسان‌ها می‌توانند به تبع خداوند در امر خالقیت مشارکت کرده، نسل‌ها را بوجود آورند. از این‌رو درست است که خلقت انسان بسته به وجود یک پدر و یک مادر است، لیکن آفرینش همه پدران و مادران در ید قدرت خداوند است.^۲

ثالثاً- با توجه به اختیاراتی که خداوند به بشر داده است، رام نمودن وحوش، طیور، حتی حشرات و حیوانات بحری را در ید سلطه او قرار داده است.^۳

رابعاً- از ویژگی‌های ممتاز بشر، قدرت تعقل، تفکر و تصمیم‌سازی در امور مهم است که در لوقا ۱۲: ۲۲-۳۴ با ذکر چندین مثال به آن اشاره شده است.

خامساً- فقراتی که در متی ۱۰: ۲۹-۳۱ ذکر شده است، آشکار کننده این نکته است که انسان همیشه مورد عنایت خداوند بوده و خداوند، هرگز او را فراموش نکرده و از او غافل نبوده است.

سادساً- انسان با ازدیاد ایمان می‌تواند به مقامات عالی دست یابد و اموری خارق العاده از او بروز کند.^۴ همانند آرام نمودن باد و دریا،^۵ نفرین نمودن درخت بی محصول و در نتیجه خشک شدن آن؛^۶ راه رفتن بر روی آب،^۷ فائق شدن بر موجودات پلید و دشمنان؛^۸ صید ماهیان بی‌شمار.^۹

^۱. عبرانیان ۲: ۷-۸. همچنین رک:

Cole, H. Ross. "Towards a Biblical Theology of Land and Environment." *Melanesian Journal of Theology* 6 (1990): 42-51.

^۲. رک؛ اول قرن‌تبیان ۱۱: ۱۲؛ همچنین رک:

Austin, Richard Cartwright. "Biblical Roots for Environmental Ethics." *Sunstone* 15 (1992): 35-40.

^۳. یعقوب ۳: ۷؛ همچنین رک:

Lucas, Ernst, the New Testament Teaching on the Environment, *Transformation* (1999) 16: 3, 93-99.

^۴. رک: مرقس ۱۲: ۲۲-۲۳

^۵. مرقس ۴: ۳۵-۴۱؛ ۶: ۴۶-۵۱؛ لوقا ۸: ۲۲-۲۵

^۶. مرقس ۱۱: ۱۲-۲۱

^۷. یوحنا ۶: ۱۸-۲۲

^۸. لوقا ۱۰: ۱۹

^۹. یوحنا ۲۱: ۵-۷

نکته‌ای که در عهد جدید با یادآوری ماجرای حضرت موسی و عبور بنی اسرائیل از بحر، به آن اشاره می‌کند؛ به ایمان، از بحر قَلْزَمُ به خشکی عبور نمودند و اهل مصر قصد آن کرده، غرق شدند.^۱

با توجه به نکاتی که درباره خداوند، انسان و ویژگی‌های آن‌ها گفته شد، اکنون این سؤال به ذهن متبادر می‌شود که خداوند چگونه با انسان ارتباط برقرار می‌کند؟

۱. الف. ارتباط خدا با انسان

بر مبنای فقراتی از عهد جدید؛ خداوند از طرق متعددی با بشر ارتباط برقرار می‌کند؛ الف. در عهد عتیق خداوند از طریق انبیا با بشر ارتباط برقرار می‌کرد و اوامر و نواهی خود را به بشر منتقل می‌کرد لیکن در عصر عهد جدید به واسطه پسر خود، مسیح، با بشر تکلم نمود؛ خدا، که در زمان سَلَف به اقسام متعدّد و طریق‌های مختلف بوساطت انبیا به پدران ما تکلم نمود، در این آیام آخر به ما بوساطت پسر خود متکلم شد، که او را وارث جمیع موجودات قرار داد، و به‌وسیله او عالم‌ها را آفرید؛^۲

با توجه به این نکته، نیاز است به بررسی اجمالی مسیح و نقش او در عالم پرداخته شود. بر مبنای عهد جدید، خداوند همه چیز را به واسطه مسیح و برای مسیح آفریده است، و اگر در عالم نظمی هم وجود دارد، به خاطر وجود مسیح است. کأنه مسیح واسطه فیض الهی محسوب می‌شود.^۳ لیکن در ادبیات مسیحیت، مسیح دومین اقنوم از اقانیم سه گانه خداست. در واقع او همان خداست که برای نجات بشریت، جامه انسانی به تن کرده، از مادری باکره متولد شد و رنج صلیب را به جان خرید.^۴

بواسطه این عمل مسیح، خداوند عهد جدیدی با بشر منعقد ساخت که متفاوت از عهد عتیق بود. در شکل‌گیری پیمان قدیمی (عهد عتیق) پیامبران نقش میانجی را ایفا می‌کردند، ولیکن در پیمان جدید، خداوند به همراه تنها پسرش حضور فعال داشتند.^۵

۱. عبرانیان ۱۱: ۲۹

۲. عبرانیان ۱: ۱-۲

۳. Hitzhusen, Gregory E. *Ibid*; Cole, H. Ross. *Ibid*.

۴. رک: عبرانیان ۲: ۱۰

۵. صدقی، محمد، آدم از دیدگاه قرآن و عهدین، فصلنامه خط اول، سال اول، شماره ۲ (۱۳۸۵): ۷۳-۹۴

ب. یاری رساندن بشر از طریق خلقت هر آنچه که مورد نیاز او بوده است. همانگونه که در اعمال رسولان ۱۴: ۱۷؛ ۱۷: ۲۴-۲۹؛ متی ۷: ۱۱؛ تیموتائوس ۶: ۱۷ به این نکات اشاره شده است. در واقع خداوند می‌خواهد از این طریق خود را به بشر نشان دهد.^۱

ج. خداوند از طریق فتنه‌ها و ابتلائاتی که برای بشر قرار می‌دهد، به هدف نجات او، با بشر ارتباط برقرار می‌کند؛^۲ که سابقاً نافرمانبردار بودند هنگامی که حلم خدا در ایام نوح انتظار می‌کشید، وقتی که کشتی بنا می‌شد، که در آن جماعتی قلیل، یعنی هشت نفر به آب نجات یافتند.^۳

۲. الف. رابطه انسان با خدا

حال که خداوند از این طرق متعدد با انسان ارتباط برقرار می‌کند، انسان چگونه می‌تواند با چنین خدایی ارتباط برقرار کند؟ فقراتی از عهد جدید به این سؤال پاسخ می‌دهند:

۱. ستایش خداوند؛ همانگونه که مسیح با توجه به عظمت خداوند به درگاه او ستایش می‌کند، بشر نیز می‌تواند با مراجعه به عهد جدید و تبعیت از الگوهای که در عهد جدید آمده، همچون مسیح، به ستایش خداوند و تشکر از نعمات او بپردازد.^۴

محبتی که بشر به خداوند دارد حاصل مرگ فداکارانه مسیح بوده است،^۵ از اینرو می‌توان با تاسی به مسیح و اعمال نجات بخش او، به برقراری رابطه ای بهتر با خدا، امیدوار بود؛ و نه بلندی و نه پستی و نه هیچ مخلوق دیگر قدرت خواهد داشت که ما را از محبت خدا که در خداوند ما مسیح عیسی است جدا سازد.^۶

^۱ . Lucas, Ernst. *Ibid.*

^۲ . Le Roux, C. S. "Environmental stewardship as a dimension of a Christian stewardship ethic: views of seminary students, lecturers and ministers." *Koers: Bulletin for Christian Scholarship= Koers: Bulletin vir Christelike Wetenskap* 81, no. 2 (2016): 1-17.

^۳ . اول پطرس ۳: ۲۰

^۴ . متی ۱۱: ۲۵؛ لوقا ۱۰: ۲۱، همچنین رک:

Harrington, Daniel J. *The gospel of Matthew*. No. 1. Liturgical Press, 1991. P: 169

^۵ . Pali, K. J. "Christ as once for all sacrifice: a cultural reading of Hebrews." *Acta Theologica* 34, no. 1 (2014): 145-172.

^۶ . رومیان ۸: ۳۹

۲. عبادت و خلوت گزیدن با خداوند؛ بی‌شک یکی از بهترین امور برای نزدیکی به خالق دو جهان، خلوت گزیدن، عبادت کردن و تأمل نمودن در خلقت خداوند است. بهترین الگویی که عهد جدید در این باره معرفی نموده است، شخص مسیح است؛ "و او به ویرانه‌ها عزلت جسته، به عبادت مشغول شد"^۱
۳. تقویت و تداوم ایمان، به همراه امید داشتن به وعده‌هایی که خداوند در انجیل به آنها اشاره نموده است؛ "به شرطی که در ایمان بنیاد نهاده و قایم بمانید و جنبش نخورید از امید انجیل که در آن تعلیم یافته‌اید و به تمامی خلقت زیر آسمان بدان موعظه شده است و من پولس خادم آن شده‌ام."^۲
۴. شیاطین و موجودات پلید دشمنانی هستند که مانع از ارتباط بشر با خداوند هستند. از اینرو تفوق بر آنان می‌تواند در استحکام این رابطه مؤثر باشد؛ "اینک، شما را قوت می‌بخشم که ماران و عقربها و تمامی قوت دشمن را پایمال کنید و چیزی به شما ضرر هرگز نخواهد رسانید."^۳
۵. عبرت گرفتن از سرگذشت پیشینیان، همانگونه که در لوقا ۱۷: ۲۰-۳۱ به ماجرای قوم لوط و قوم نوح اشاره شده است.^۴ و همچنین توجه به معجزاتی که در عهد جدید گزارش شده است،^۵ می‌تواند در توجه بیشتر به خداوند ترغیب کننده باشد.
۶. توجه به شأنی که انسان دارد و غفلت نکردن از آن، عاملی است تا انسان به سوی خداوند بازگردد؛ از اینرو توجه به اینکه انسان‌ها از خاک آفریده شده‌اند،^۶ همچنین

^۱. لوقا ۵: ۱۶؛ همچنین رک: متی ۱۴: ۲۳، و همچنین:

Kim, Hak Chol. "The Worship of Jesus in the Gospel of Matthew." *Biblica* (2012): 227-241.

^۲. کولسیان ۱: ۳۳؛ همچنین رک: متی ۲۱: ۱۹-۲۱؛ لوقا ۸: ۲۲-۲۵؛ ۱۷: ۶

^۳. لوقا ۱۰: ۱۹؛ همچنین رک:

Koivisto, Jussi. *Is Evil Inevitable for Creation and Human Life?: Studies on Martin Luther's Biblical Interpretation*. Unigrafia, 2012. P: 104

^۴. Tischler, Nancy M. *Ibid.* p: 218, 337.

^۵. رک: لوقا ۸: ۲۲-۲۵؛ یوحنا ۶: ۱۸-۲۰

^۶. اول قرنتیان ۱۵: ۴۵-۴۹

توجه به این نکته که انسان وارث خدا و از نسل اوست^۱ می‌تواند در تداوم ارتباط با خدا تأثیرگذار باشد.^۲

۷. توجه به اینکه این جهان فانی است^۳ و انسان قرار است دوباره در ملکوت الهی پا به عرصه وجود گزارد، به نوبه خود در تحمل سختی‌ها و مصیبت‌هایی که برای انسان پیش می‌آید و بالتبع برقراری ارتباط با خداوند، از طریق تقویت ایمان، مؤثرتر است.^۴ پس از مشخص شدن رابطه انسان با خدا و بالعکس، وقت آن است که رابطه انسان و خدا با جهان مورد بررسی قرار گیرد. از اینرو در این قسمت ابتدائاً به معرفی جهان و ارزش آن پرداخته و در ادامه به بررسی روابط موجود در جهان طبیعت اشاره کنیم.

ب. جهان در عهد جدید

بر مبنای فقراتی از عهد جدید جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، علاوه بر آنکه مخلوق خداوند است (اول قرن‌تین ۱۰: ۲۶) دارای شأنی عظیم است.^۵ چراکه عهد جدید زمین را پای انداز خدا، آسمان را عرش الهی، و اورشلیم را شهر خدا محسوب می‌کند.^۶ با این اوصاف، جهان ماسوای انسان در عهد جدید، دارای ویژگی‌های چندی است:

۱. هرآنچه نیاز بود، خداوند، در جهان قرار داده است و هر مخلوقی از خداوند نیکوست. در واقع این نکته به این معناست که شری در عالم وجود ندارد و همه مخلوقات خداوند خیر محسوب می‌شوند.^۷
۲. همه مخلوقات خداوند شاهدان خدا روی زمین‌اند.^۸

۱. رومیان ۸: ۱۶-۱۷

۲. Ratzinger, J. A. "Post-Synodal Apostolic Exhortation VERBUM DOMINI of the Holy Father Benedict XVI, to the bishops, clergy. Consecrated persons and the lay faithful on the Word of God in the life and mission of the church." *Vatican*, viewed 6 (2012).p: 8

۳. عبرانیان ۱: ۱۰-۱۲

۴. رومیان ۸: ۲۶-۲۷؛ ۱۸-۲۲؛ همچنین رک: دوم پطرس ۳: ۱۰-۱۳

۵. See: O'Meara, Thomas F. "The Dignity of Being a Cause." *Open Theology* 4(2018), no. 1: 186-191.

۶. متی ۵: ۳۴-۳۵

۷. رک: اول تیموتائوس ۴: ۴

۸. رک: مکاشفه ۱۱: ۴؛ اعمال رسولان ۱۴: ۱۵-۱۷؛ رومیان ۱: ۱۹-۲۵؛ مکاشفه ۱۶: ۷؛ همچنین رک:

۳. این خداوند است که پرورش دهنده همه موجودات است.^۱
 ۴. بهترین محیط خوب برای عبادت و بندگی خداست.^۲
 ۵. تمثیلی از ملکوت خداست.^۳
 ۶. مخلوقات جهان خلقت راهنمای بشر هستند و در امور دنیایی به بشر کمک می کنند.^۴
 ۷. مایه عبرت بشر است.^۵
 ۸. همه موجودات در حال ذکر خداوند هستند. و در واقع باید آنها را نیز بندگان خدا محسوب نمود. بهترین شاهد بر این نکته در مکاشفه ۱۶: ۷ وجود دارد که موجودی بی جان همچون مذبح به عدالت خداوند شهادت می دهد.^۶
 ۹. غریزه طبیعی در میان موجودات قرار داده شده است و آنها بر اساس میل غریزی خود در حال زیست اند.^۷
 ۱۰. بهترین محیط برای زندگی موجودات- غیر انسان- است، زیرا انسان قرار نیست تا همیشه در این دنیا زیست کند. لذا نباید به دنیا و زیبایی های آن دل ببندد؛ به وی گفت، روباهان را سوراخها است و مرغان هوا را آشیانه ها، لیکن پسر انسان را جای سر نهادن نیست.^۸
- پس از مشخص شدن جایگاه جهان و اهمیت آن در نظام خلقت، چگونگی رابطه خداوند و انسان با جهان در خور اهمیت خواهد بود.

رابطه خدا با جهان

Lucas, Ernst. *Ibid.*

^۱ رک: متی ۲: ۲۶، ۳۰؛ لوقا ۲۲: ۲۴

^۲ رک: لوقا ۵: ۱۶؛ ۶: ۱۲؛ ۹: ۲۸

^۳ رک: مرقس ۱۲: ۱-۱۱؛ ۱۳: ۲۴-۲۹؛ لوقا ۱۳: ۱۸-۱۹؛ ۲۰: ۹-۳۰؛ مکاشفه ۱۶: ۳-۱۸؛ ۱۸: ۲

^۴ رک: لوقا ۶: ۴۳-۴۹؛ ۱۲: ۵۴-۵۶

^۵ رک: لوقا ۸: ۴-۱۵

^۶ رک: مکاشفه ۴: ۶-۹

^۷ رک: دوم پطرس ۲: ۲۲؛ متی ۱۲: ۳۳

^۸ لوقا ۹: ۵۷؛ همچنین رک: اول یوحنا ۲: ۱۵-۱۷

با توجه به اینکه خداوند خالق جهان است، و سیطره قدرت الهی بر تمام جهان و حتی ملکوتی که هنوز محقق نشده است،^۱ گسترده است، می‌توان نتیجه گرفت که خداوند هیچ نقطه‌ای از عالم خلقت را از نظر دور نینداخته، فراموش نمی‌کند و همه را مد نظر دارد. شاهد بر این نکته فقراتی از عهد جدید است که در آن‌ها به این نکته اشاره شده است که خداوند حتی موجود کوچکی همچون گنجشک را رها نمی‌سازد.^۲ توجه به مرغان هوا (متی ۶: ۲۶)؛ و حتی علف هرز^۳ از فقراتی است که دال بر رابطه خدا با محیط است.^۴ از این رو، خداوند، جهانی را که خلق نموده است رها نمی‌سازد. بلکه طبق فقراتی از عهد جدید اهدافی دارد که عبارتند از:

۱. انسان شناسی؛ بیدار کردن ضمیر انسان‌ها و توجه دادن آن‌ها به اینکه شأنی

که انسان در جهان خلقت دارد، بسیار بالاتر از سایر مخلوقات است.^۵

مرغان هوا را نظر کنید که نه می‌کارند و نه می‌دروند و نه در انبارها ذخیره می‌کنند و پدر آسمانی شما آنها را می‌پروراند. آیا شما از آنها بمراتب بهتر نیستید؟^۶ از اینرو بستری را که خداوند در جهان خلقت قرار داده است هم برای مؤمنان و هم برای غیر مؤمنان محیط بسیار مناسبی است تا با تأمل و تفکر در آن به ارزش وجودی خود پی برده و شناختی عمیق‌تر از خود بدست آورند.

پس اگر خدا علف صحرا را که امروز هست و فردا در تنور افکنده می‌شود

چنین بپوشاند، ای کم‌ایمانان آیا نه شما را از طریق اولی؟^۷

۲. خداشناسی؛ به نظر می‌رسد که هدفی مهمتر از انسان شناسی نیز وجود داشته باشد، و آن شناخت بهتر خدایی است که خالق آسمان‌ها و زمین، و خالق روز

۱. متی ۳: ۱-۳

۲. متی ۱۰: ۲۹-۳۱؛ لوقا ۱۲: ۶-۷؛ عبرانیان ۶: ۷

۳. متی ۶: ۳۰

۴. Austin, Richard Cartwright. *Ibid*; Lucas, Ernst. *Ibid*.

۵. Northcott, Michael S. *The environment and Christian ethics*. Cambridge university press. 1996. P: 920; Oluoch, Silvanus. *Adjusting to God's High Calling*. Xlibris Corporation, 2010. P: 230.

۶. متی ۶: ۲۶

۷. متی ۶: ۳۰

داوری است. خدایی که از تمام موجوداتی که خلق نموده، مراقبت می‌کند و آن‌ها را به حال خود رها نمی‌سازد^۱

آنگاه آن بیست و چهارپیر می‌افتند در حضور آن تختنشین و او را که تا ابدالآباد زنده است عبادت می‌کنند و تاجهای خود را پیش تخت انداخته، می‌گویند، ای خداوند، مستحقّی که جلال و اکرام و قوّت را بیابی، زیرا که تو همه موجودات را آفریده‌ای و محض اراده تو بودی و آفریده شدی.^۲

پس از شناخت خداوند، شایسته است که انسان به عنوان جزئی از جهان خلقت، همانند سایر مخلوقات^۳ که به عبادت و ستایش خدا مشغولند،^۴ در پی کسب رضایت الهی،^۵ به عبادت، پرستش و ستایش خالقش پردازد.

۳. درک تنعمات ملکوت الهی؛ بر مبنای فقرات عهد جدید اگر کسی با خدا باشد و با اصول خداوند در این جهان زیست کند، اولاً در ملکوت الهی اهل نجات خواهد بود؛ چنانچه مکتوب است در صحیفه کلمات اِشعیای نبی که می‌گوید، صدای ندا کننده‌ای در بیابان، که راه خداوند را مهیا سازید و طُرُق او را راست نمایید. هر وادی انباشته و هر کوه و تلی پست و هر کجی راست و هر راه ناهموار صاف خواهد شد؛ و تمامی بشر نجات خدا را خواهند دید. و در ثانی در ملکوت الهی از نعمات و مواهب آن بهره‌مند خواهد شد؛ خوشبحال آنانی که رختهای خود را می‌شویند تا بر درخت حیات اقتدار یابند و به دروازه‌های شهر درآیند.^۶

تحلیل و بررسی

پس از معرفی خدا، انسان و جهان و همچنین ارائه الگویی از رابطه آن‌ها در سیاق آیاتی که با جهان خلقت ارتباط مستقیم دارند، اکنون به ارزیابی آن‌ها می‌پردازیم.

^۱. Oluoch, Silvanus. Ibid.

^۲. مکاشفه ۴: ۱۰-۱۱

^۳. مکاشفه ۴: ۶-۹

^۴. مکاشفه ۵: ۱۳

^۵. مکاشفه ۴: ۱۰-۱۱

^۶. لوقا ۳: ۴-۶؛ ۳: ۸؛ همچنین رک: یوحنا ۱۵: ۱-۶

^۷. مکاشفه ۲۲: ۱۴؛ همچنین رک: مکاشفه ۲۲: ۱۷

ارزیابی خدا در عهد جدید

بر مبنای نکات مطرح شده می شود از خدایی در عهد جدید یاد نمود که دارای ویژگی‌هایی همچون ازلی ابدی، نامیرا، علّة العلل همه امور، قدیم، مالک بر زمان و مکان، خالق آسمان‌ها و زمین است.

مشارکت خداوند در امر خلقت به صورت طولی بوده است، و او بواسطه کلمه‌اش دست به این کار زده است. سوال اینست که مراد از کلمه خدا که در عبرانیان ۱۱: ۳ مطرح شده چیست؟ آیا این واژه صرفاً دارای معنایی تحت اللفظی است یا اینکه مفهوم ویژه‌ای در کار است؟ تبیین این نکته در ترسیم فراباشندگی و فروباشندگی خدا تاثیرگذار است. برای پاسخ به این سؤال سراغ عهد جدید و ترجمه‌ها و تفاسیری که در این زمینه وجود دارد، می رویم.

- تعبیر کلمه خدا در لوقا ۴: ۴؛ اول پطرس ۱: ۲۵؛ مکاشفه ۱۹: ۱۳ آمده است. در دو فقره اول، تعبیر کلمه خدا برای اشاره به گفتار خداوند و پیامی که در انجیل آمده است، به کار رفته است و در فقره سوم، مراد از کلمه خدا، همان مسیح است که با لباس خونین به صلیب کشیده شد.
- در ترجمه‌های مؤده،^۱ هزاره نو، و دری، تعبیر کلمه خدا را با عنوان "کلام خدا" ذکر کرده‌اند، لیکن در ترجمه تفسیری^۲ عبارت "به دستور خدا" آمده است.
- در کتاب تفسیر کاربردی عهد جدید آمده است: *خدا جهان را از هیچ به وجود آورد. او این عالم را به کلام خود مرتب ساخت؛ او گفت و جهان پدید آمد. پیش از آنکه خدا به آفرینش جهان اراده کند، هیچ چیز وجود نداشت.* بر این

۱. کتاب مقدس مؤده برای عصر جدید (ترجمه مؤده)، انجمن‌های متحد کتاب مقدس، ۲۰۰۹. ص

۱۴۵۵

۲. کتاب مقدس (ترجمه تفسیری)، انگلستان: انجمن بین المللی کتاب مقدس، ۱۹۹۵. ص ۱۱۹۶

مبنا مراد از کلام خداوند، همان گفتار الهی است. شاهد بر این نکته فقراتی^۱ از عهد عتیق است که در ادامه به آن اشاره نموده است.^۲

با توجه به نکات فوق، و سنخ فصول عهد جدید، به نظر می‌رسد که به استثنای کتاب مکاشفه، سایر کتب عهد جدید، از کلمه خدا، چیزی جز کلام و گفتار الهی برداشت نکرده‌اند.

از طرف دیگر با توجه به اینکه در عبرانیان ۱: ۲ حضرت مسیح را به عنوان واسطه در خلق عالم معرفی کرده است، و در برخی فقرات همچون یوحنا ۱: ۱؛ مکاشفه ۱۹: ۱۳ از او با عنوان کلمه یاد شده است، می‌توان او را در مقام صادر اول فرض نمود که اراده‌اش در طول اراده الهی منجر به خلقت جهان شده است.

در یک جمع بندی سنخ فقرات اناجیل هم‌نوا و رساله اول پطرس به کلام خداوند، به عنوان کلمه و گفتار الهی اشاره دارد، و سنخ فقرات عبرانیان، مکاشفه و یوحنا به حضرت مسیح به عنوان کلمه مجسم الهی اشاره می‌کنند.

بعلاوه این نکته وجود دارد که انسان با تفکر و تعمق در طبیعت می‌تواند به شناختی از خداوند و خالقش دست یابد، لیکن رومیان ۱۱: ۳۴ به صراحت اشاره می‌کند که احدی یارای دستیابی به رأی خداوند نیست. حال سؤال آن است که این دو نکته چگونه با هم جمع می‌شوند؟ پاسخ معقول آن است که در جایی که صحبت از عدم قدرت انسان در شناخت خداست، مراد کنه ذات الهی است که احدی نمی‌تواند به آن دست یابد. و آنجایی هم که صحبت از تفکر و تعقل در عالم ماده و رسیدن به خدا را مطرح می‌کند، ظاهراً مراد آن است که بشر می‌تواند با استفاده از قوه عقل و بکارگیری استدلال‌ات عقلی به شناختی از خالق خود نائل آید و با اثبات صفات خداوند پی به وجود خدا ببرد.

لیکن در ترجمه تفسیری عهد جدید^۳ این فقره از کتاب مقدس به این صورت ترجمه شده است: "کیست که بتواند فکر خداوند را درک کند؟ چه کسی آنقدر داناست که بتواند مشورتی به خدا بدهد و یا او را راهنمایی کند؟" و در تفسیر کاربردی عهد

۱. پیدایش ۱: ۳، ۹، ۱۱، ۲۴

۲. هیل، توماس؛ تورسون، استیفان؛ تفسیر کاربردی عهد جدید، مترجمان: آرمان رشدی و فریبرز خندانی، دانمارک، ۲۰۰۱، ص ۱۱۸۲

۳. کتاب مقدس (ترجمه تفسیری)، انگلستان: انجمن بین المللی کتاب مقدس، ۱۹۹۵، ص ۱۰۹۳

جدید^۱ در همین راستا و با استناد به اشعیا ۴۰: ۱۳-۱۴ آمده است: کیست که رأی خداوند را دانسته باشد؟ تنها یک نفر بود که رأی و فکر خداوند را می‌دانست و آن عیسی مسیح بود. ولی با فراگیری تعلیمات عیسی مسیح، ما نیز به نوبه خود با افکار خدا آشنایی حاصل خواهیم کرد.^۲ از آنجا که او ابتدا خود را بما شناسانیده است،^۳ ما نیز با احکام و افکار خدا آشنا خواهیم شد. براین مبنا، انسان توانایی شناخت خداوند، حتی کنه ذات او را، خواهد داشت. با این توصیفات، به نظر می‌رسد نمی‌توان نظر قاطعی درباره خدای عهد جدید ارائه داد. زیرا:

- از طرفی؛ عهد جدید^۴ خدایی را معرفی می‌کند که ازلی ابدی، نامیرا، عله العلل، قدیم، مالک بر زمان و مکان و ... است، کانه خدایی فراباشنده است و احدی توانایی دستیابی به او را ندارد.
- از طرفی دیگر؛ مسیحیان با استناد به فقراتی از عهد جدید، دستیابی به افکار خدا را امری ممکن می‌دانند.

ازاین رو نمی‌توان نظری قطعی در رابطه با فراباشنده بودن و یا فرو باشنده بودن خدای عهد جدید ارائه نمود.

ارزیابی انسان در عهد جدید

انسانی که عهد جدید معرفی میکند، از طرفی فرزند خداست و وارث او محسوب می‌گردد، و از طرفی دیگر در بازه‌ی زمانی کوتاهی، در بهشت عدن، و بواسطه گناه اولیه از فرشتگان نیز پست‌تر شد. جالب آنکه بر مبنای متی ۱۰: ۲۹-۳۱ خداوند هیچ‌گاه از انسان غافل نبوده است و شأن او افضل از بسیاری از موجودات است. حال چگونه است که موجودی که خالقش هرگز او را فراموش نکرده و همیشه دارای شأن والایی بوده است، در بازه‌ای از زمان از فرشتگان نیز پست‌تر گردید؟ و به تعبیر الاهیات مسیحی آثار

۱. هیل، ۲۰۰۱، ص ۷۳۳-۷۳۴

۲. اول قرنتیان ۲: ۱۶

۳. رک: یوحنا ۱: ۱۸

۴. بر مبنای فقراتی همچون مکاشفه ۱۰: ۶؛ دوم پطرس ۳: ۱۰؛ اعمال رسولان ۷: ۴۹-۵۰

گناه اولیه در ذات انسان نسل به نسل منتقل شد تا در نهایت خداوند، خودش، در قالب مسیح متجسد به زمین آمد تا بشر را نجات بخشد؟^۱

به نظر می‌رسد که الاهیات مسیحی در این زمینه، خود متناقض باشد. زیرا افضلیت شأن آدمی با استمرار تبعات گناه اولین انسان تا عصر مسیح، با یکدیگر سازگار نیست.

از طرف دیگر بر مبنای فقرات عهد جدید، خداوند، قبل از مسیح از طریق انبیاء با بشر تکلم داشته و موجبات هدایت او را فراهم می‌نمود،^۲ از این رو انسان می‌توانست با توجه به تعالیم انبیاء و هدایت‌های آنان و در سایه ویژگی ممتازی که خداوند در نهاد او قرار داده بود، یعنی قدرت تعقل، تفکر و تصمیم‌سازی، و همچنین توبه نمودن به درگاه خداوند، از گناهان و تبعات آن‌ها رهایی یابد. در حالی که بر مبنای استمرار گناه تا عصر مسیح، نمی‌توان به این امر معتقد بود.

نکته دیگر اینکه؛ به اعتراف عهد جدید^۳ ایمان بنی اسرائیل به حضرت موسی و خدای او منجر به رهایی آنان از فتنه مصریان و عبور از دریا گشت. در این صورت اگر اعتقاد به استمرار گناه ذاتی اصالت داشته باشد، نمی‌توان ایمانی را که در این فقره آمده است ایمانی کامل قلمداد نمود، در حالیکه این ایمان، منجر به نجات بنی اسرائیل شد!

نکته دیگری که در این قسمت قابل تأمل است، قدرتی است که خداوند به انسان اعطا نموده است. چگونه است که بنی آدم با تکیه بر اختیاری که خداوند به او اعطا نموده است، توانایی کنترل و مقهور ساختن تمام عناصر طبیعت را دارد،^۴ لیکن قدرت بر کنترل خویشتن را نداشته و نمی‌تواند از عوارض مهلک گناه نخستین رهایی یابد؟!

به نظر می‌رسد انسانی که عهد جدید از آن دم می‌زند، موجودی است مختار که قدرت بر امور خیر و شر را دارد. این انسان در سایه ارتباط با خدا، عبرت گرفتن از پیشینیان، و تقویت ایمان می‌تواند به مدارج عالی‌های دست یافته، اموری خارق العاده از او بروز کند و در نهایت نجات الهی را دریافت کند. در مقابل همین انسان با دنیاگرایی - چراکه به

^۱ . Waters, Brent. "Christian theological resources for environmental ethics." In *Ecologists and Ethical Judgements*, pp. 67-74. Springer, Dordrecht. 1996

^۲ . رک: متی ۱: ۲۲؛ ۲: ۱۵. همچنین رک؛

The Pontifical Biblical Commission. *The Jewish people and their sacred scriptures in the Christian Bible*. Libreria Editrice Vaticana, 2002.

^۳ . عبرانیان ۱۱: ۲۹

^۴ . یعقوب ۳: ۷

اعتراف عهد جدید انسان برای این عالم خلق نشده است- و عدم توجه به امور فوق، مستحق عذاب خداوند خواهد بود. و البته که این نکات، با مقوله گناه ذاتی قابل جمع نیست.

ارزیابی جهان خلقت در عهد جدید

جهانی که در عهد جدید شاهدیم، اولاً جهانی است که تماماً خیر محض است. و ثانیاً همه موجودات عالم، شاهدان خدا روی زمین محسوب می‌شوند. از اینرو به نظر می‌رسد ضروری که در عالم وجود دارد، نباید از نوع شر مطلق، تصور کرد، بلکه تمام شرور عالم، شر نسبی‌اند و دارای منفعی بوده و یا هستند. لیکن در فقراتی همچون متی ۱۳: ۳۶-۵۰، مسیح، خار و خسک را، عنصری متروک و قرین به لعنت معرفی کرده که در نهایت باید سوزانده شود. اگر این دسته از فقرات عهد جدید، را در کنار فقراتی همچون مکاشفه ۱۶: ۷ قرار دهیم، تناقضی آشکار مشاهده می‌شود. چگونه است که همه عناصر طبیعت، من جمله درنده‌ترین حیوانات، در حال ذکر خداوند هستند، و جهان خلقت خیر محض است و در مقابل باید عنصری از طبیعت را قرین به لعنت و نابودی معرفی نمود؟ به نظر می‌رسد اگر قول به شر نسبی را بپذیریم، دیگر قرین به لعنت و نفرین بودن جایگاهی ندارد.

نتیجه گیری

دغدغه‌های متعددی که زندگی بشر امروز را با چالش مواجه ساخته است، محققان را بر آن داشته تا با بازبینی فقرات کتاب مقدس به تبیین رابطه خدا، انسان و جهان بپردازند. بررسی حدود ۶۰۰ آیه از عهد جدید نشان می‌دهد که:

اولاً - خدای عهد جدید، خدایی قدیم، قادر، ملک بر زمان و مکان، واحد است که خالق همه موجودات است. خالقیت عالمانه‌ای که با رعایت تمام جوانب مخلوقات همراه بوده و از ملموس‌ترین ابزارها همانند تمثیل، بهره برده تا بشر با آن آشنا شده و قدرت بر شناخت خدا بدست آورد.

ثانیاً- انسان دارای ابعادی که خداوند خلق نموده است علاوه بر آنکه از نسل خدا، فرزند و وارث او محسوب می‌شود، توانایی کسب مقامات عالی، خلقت انسان و رام نمودن سایر موجودات را دارد. خداوند همیشه بواسطه انبیای تاریخی و مسیح با بشر ارتباط داشته و

در هر زمان ممکن به او را یاری رسانده است. در مقابل انسان نیز با ستایش خداوند و عبادت او، تقویت ایمان، تفوق بر شرور، عبرت گرفتن از پیشینیان، عدم غفلت از خداوند، فانی بودنش و شأنی که به او عطا نموده است، سعی در تداوم این ارتباط داشته است.

ثالثاً- جهان خلقت دارای شأنی عظیم است چراکه پای انداز، عرش، و شهر خدا در آن وجود دارد. از اینرو هر آنچه که نیاز بود خداوند در جهان خلقت قرار داده است و همه موجودات شاهدان خدا محسوب شده، بهترین مکان برای عبادت خداست به گونه‌ای که تمام موجودات از تسبیح خداوند غافل نمی‌شوند. از همه مهمتر آن‌که مایه عبرت و راهنمای بشر محسوب می‌گردد. از اینرو انسان موظف است با قدرتی که خداوند در رام نمودن همه چیز در جهان خلقت به او عطا نموده است، از مواهب طبیعت به احسن وجه بهره برداری نموده و به خودشناسی، خداشناسی و درک تنعمات ملکوت الهی نائل آید.

با تمام این نکات، به نظر می‌رسد که اگر فقرات عهد جدید در کنار یکدیگر قرار گیرند، علاوه بر آنکه نمی‌توان نظر قاطعی درباره فراباشنده بودن خدای عهد جدید ارائه نمود (با توجه به رومیان ۱۱: ۳ و اول قرنتیان ۲: ۱۶)؛ بعلاوه نمی‌توان افضلیت شأن آدمی را با توجه به استمرار تبعات گناه ذاتی تا عصر مسیح، قدرت بشر بر کنترل و مقهور ساختن همه عناصر، اعتراف عهد جدید به نجات بنی اسرائیل در عبرانیان ۱۱: ۹، اثبات نمود. به نظر می‌رسد با توجه به فقراتی همچون مکاشفه ۱۶: ۷ و متی ۱۳: ۳۶-۵۰ قرین به لعنت بودن برخی از موجودات طبیعی با خیر محض بودن همه موجودات و در حال ذکر بودن آن‌ها، تناقضی آشکار باشد که در عهد جدید وجود دارد.

منابع و ماخذ:

- ۱- کتاب مقدس (ترجمه قدیم)، (۱۹۹۶) انگلستان: انتشارات ایلام،
- ۲- کتاب مقدس (ترجمه تفسیری)، (۱۹۹۵) ، انگلستان: انجمن بین المللی کتاب مقدس
- ۳- کتاب مقدس مؤده برای عصر جدید (ترجمه مؤده)، (۲۰۰۹) ، انجمن های متحد کتاب مقدس
- ۴- استنلی جی. گرنز، راجرای. آلتون، (۱۳۸۶)، الاهیات مسیحی در قرن بیستم، ترجمه روبرت آسریان و میشل آقامالیان، تهران، کتاب روشن
- ۵- تیسن، هنری، (۱۳۷۵) ، الهیات مسیحی، مترجم: طاطاوس میکائیلیان، *کُری جا*: حیات ابدی
- ۶- صدقی، محمد، (۱۳۸۵) ، آدم از دیدگاه قرآن و عهدین، فصلنامه خط اول، سال اول، شماره ۲: ۹۴-۷۳
- ۷- هیل، توماس؛ تورسون، استیفان؛ (۲۰۰۱) ، تفسیر کاربردی عهد جدید، مترجمان: آرمان رشدی و فریبرز خندان، دانمارک
- 8- Austin, Richard Cartwright. "Biblical Roots for Environmental Ethics." *Sunstone* 15 (1992): 35-40.
- 9- Clements, John M., Aaron M. McCright, and Chenyang Xiao. "Green Christians? An empirical examination of environmental concern within the US general public." *Organization & Environment* 27, no. 1 (2014): 85-102.
- 10- Cole, H. Ross. "Towards a Biblical Theology of Land and Environment." *Melanesian Journal of Theology* 6 (1990): 42-51.
- 11- D. Boa, Kenneth. & Jennifer M. Abel. *A Guide to Practicing God's Presence*. Trinity House Publication INC, 2018.
- 12- Damonte, Marco. "God, the Bible and the Environment: An Historical Excursus on the Relationship between Christian Religion and Ecology." *Rel.: Beyond Anthropocentrism* 5 (2017): 27- 45.
- 13- Hackett, Conrad, Brian Grim, Marcin Stonawski, Vegard Skirbekk, Michaela Potančoková, and G. Abel. "The global religious landscape." Washington, DC: Pew Research Center (2012).
- 14- Harrington, Daniel J. *The gospel of Matthew. No. 1. Liturgical Press, 1991.*
- 15- Hitzhusen, Gregory E. "Judeo-Christian theology and the environment: moving beyond scepticism to new sources for environmental education in the United States." *Environmental Education Research* 13, no. 1 (2007): 55-74.
- 16- Hutchinson, Roger. "Human Responsibility and the Environment: A Christian Perspective." *Journal of Hindu-Christian Studies* 6, no. 1 (1993): 13-17.
- 17- Johnson, William T. "The Bible on environmental conservation: a 21st century prescription." *Electronic Green Journal* 1, no. 12 (2000).
- 18- Kim, Hak Chol. "The Worship of Jesus in the Gospel of Matthew." *Biblica* (2012): 227-241.
- 19- Koivisto, Jussi. *Is Evil Inevitable for Creation and Human Life?: Studies on Martin Luther's Biblical Interpretation*. Unigrafia, 2012.
- 20- Le Roux, C. S. "Environmental stewardship as a dimension of a Christian stewardship ethic: views of seminary students, lecturers and ministers." *Koers: Bulletin for Christian Scholarship= Koers: Bulletin vir Christelike Wetenskap* 81, no. 2 (2016): 1-17.
- 21- Lewis, Clive Staples. *Mere Christianity*. Zondervan, 2001.

- 22- Lohse, Eduard, and John Steely. *The New Testament Environment*. London: SCM Press, 1976.
- 23- Lucas, Ernst, *the New Testament Teaching on the Environment, Transformation* (1999) 16: 3, 93-99.
- 24- Moo, Douglas J. "Nature in the new creation: New Testament eschatology and the environment." *JOURNAL-EVANGELICAL THEOLOGICAL SOCIETY* 49, no. 3 (2006): 449-488.
- 25- Northcott, Michael S. *The environment and Christian ethics*. Cambridge university press. 1996
- 26- O'Meara, Thomas F. "The Dignity of Being a Cause." *Open Theology* 4(2018), no. 1: 186-191.
- 27- Oluoch, Silvanus. *Adjusting to God's High Calling*. Xlibris Corporation, 2010.
- 28- Pali, K. J. "Christ as once for all sacrifice: a cultural reading of Hebrews." *Acta Theologica* 34, no. 1 (2014): 145-172.
- 29- Polkinghorne, John C. *One world: The interaction of science and theology*. Templeton Foundation Press, 2010.
- 30- Ratzinger, J. A. "Post-Synodal Apostolic Exhortation VERBUM DOMINI of the Holy Father Benedict XVI, to the bishops, clergy. Consecrated persons and the lay faithful on the Word of God in the life and mission of the church." Vatican, viewed 6 (2012).
- 31- Saint Augustine (of Hippo), Edward Bouverie Pusey, and Charles William Eliot. *The Confessions of Saint Augustine*. Blackstone Audio, Incorporated, 2009.
- 32- Smith, Jonathan Z., William Scott Green, and Jorunn Jacobsen Buckley, Eds. *The HarperCollins dictionary of religion*. HarperSanFrancisco, 1995.
- 33- Taylor, Bron, ed. *Encyclopedia of religion and nature*. Vol. 1. Bloomsbury Publishing, 2008.
- 34- Taylor, Charles. *Scripture illustrated by means of natural Science: in botany, geology, geography...: Part I. An expository index referring to subjects of science in the order of the sacred books: Part II. Enquiries and discussions intended to illustrate various incidents etc. mentioned in scripture ;(With many Plates)*. Tylor, 1814.
- 35- The Pontifical Biblical Commission. *The Jewish people and their sacred scriptures in the Christian Bible*. Libreria Editrice Vaticana, 2002.
- 36- Tischler, Nancy M. *All Things in the Bible*. Greenwood Publishing Group, 2006.
- 37- Tofflemire, T. J. *Evidences for God and His Creations: Nature, the Flood, and the Bible: A Summary Apologetics Book Assembling a Puzzle*. AuthorHouse, 2011.
- 38- Waters, Brent. "Christian theological resources for environmental ethics." In *Ecologists and Ethical Judgements*, pp. 67-74. Springer, Dordrecht, 1996.